

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

EGÉSZ ÉVRE	16.— K	NEGYED ÉVRE	4.— K
FÉL ÉVRE	8.— K	EGYES SZÁM	—60 K

FŐSZERKESZTŐ :

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
TELEFON 108—00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Teleki Géza gróf †

A magyar bányászatnak és egyben az összes bányászoknak is mély és őszinte gyászuk van. Meghalt egy ember, aki — noha nem volt bányász vagy kohász képzettsége — úgy összeforrott mindennel, ami a bányászati s kohászati kérdésekkel összefügg, hogy nélküle elképzelni se lehetett. És éppen az a tény, hogy ő nem volt tanult bányász, hogy a bányászati közéletet valósággal ő reprezentálta és eredményesen reprezentálta, igazolja beszédesen azt, hogy a szakembereknek multhatatlan szükségük van nem vérbeli bányászokra is, akik azért épp oly szeretettel és erővel dolgozhatnak közre a bányászat nagy kérdéseiben, mint a szakemberek.

Teleki Géza gróf minden tekintetben értékes egyéniség volt. Külsőre mintha egy ősmagyar kép elevedne meg rámajában. Belsőleg egy csupa szív ember. Nemes, becsületes, jólelkű. Alig van ember, a mai önös érdekeket hajhászó világban, akinek ellenségei ne volnának. S mennél többféle helyen fordul meg valaki, annál több az irigye, az ellensége. Teleki Gézának nem voltak irigyei, nem voltak ellenségei. Szerették őt ritka közvetlenségéért, egyszerűségéért, végtelen és határokat nem ismerő jólelkiségéért és szerették leginkább kedves vonzó egyéniségéért, derült kedélyéért. Egy aranyszívű, aranykedélyű ember dőlt ki vele az élők sorából.

Ki kérdezi Teleki Géza gróf koporsója előtt, mit végzett? mikor ő egy fogalomná nőtte ki magát. Együttérző, nemes, kristálytisza kedély és jellem volt. Láttá nagyranőni a semmiből a Magyar Általános Köszénbányát, maga ott állott elnöki minőségben a tehetetlen kised bölcséjénél és látva a gigászi erő kifejtést, amit akkor s azóta állandóan kifejtettek mellette arra termett vezetői e vállalatnak, ott állott mellettük, felderítve a keserű munkát aranyos kedélyével. Értékes egyénisége kidomborodott az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület elnöki székében, mely egyesületnek az ő személye valóságos összekovácsoló erőtt adott és amelyet ő, a volt nagyteknétyű belügyminiszter, nagy applombe-nal és

sulylyal képviselt minden fontos közgazdasági kérdésben és társadalmilag is. Nemes lelkét tükrözi vissza az a szeretetteljes gondoskodás, amelylyel a lelencek ügyét magáévá tette. Az ő irodalmi működése a lelencek ügy tekintetében hézagpótló s az a tény, hogy Magyarországon a lelencekért már történt valami s jelentőségteljes valami, az Teleki grófnak nagy érdeme.

Az ő elhunyna mégis leginkább a bányászvilágot borítja gyászba. Minket szeretett ő legjobban, mint ezt ő „A Bányia”-nak annyiszor elmondta. A bányászat és kohászat, a bányászok és kohászok ügyesbajos dolgai feküdt leginkább szívében. Bányászvidéken ringott bölcséje, Nagybányán nevelkedett. Mikor vesebaja elgyötörte s őt, a mindig mosolygó embert is megérintette a mulandóság érzete, féltréfásan, de azért tagadhatatlan aggódással hangjában, kérdezte vagy inkább morfondírozott afelől, ki lesz utóda a bányászati egyesület elnöki székében? E nyáron lehetett ez. Eltereltük figyelmét e komor gondolatok felől. Ujra szóba hozta, ki szereti annyira a bányászatot még ez országban, meg a kohászatot? Talán Wekerle, mondtuk neki. Igen, felelte, eltalálta. Igaz jó barátom s ő tetőtől talpig az az ember, akire mintegy végrendeletileg hagyományt az a legjobban szeretett örökömet és akit — mondhatom — még a magánvállalatok is szívesen látnának ott.

Ki hitte volna, hogy ez a kivételes egyéniség így előrelátta korai halálát. Mély gyászszal szívünkben, igaz résztvevőtől eltekintve taftunk pihenőt kihült teteme előtt s mi bányászok, kohászok szívünkben megfogadjuk, hogy kegyelettel, tisztelettel gondolunk reá mindenha, emléket megőrizve szívünkbe véssük.

* * *

Teleki Géza gróf 1844 szeptember 28-án született Désen. Iskoláit Nagybányán, Nagyváradon és Marosvásárhelyen végezte, majd a külföldi egyetemeken tanult. Visszatérve a külföldről a közigazgatás szolgálatába lépett. 1875-ben választották meg első ízben képviselővé a kisnyiresi kerületben. Somkut két ízben választotta meg képviselővé. Tisza Kálmán kormányelnöksége alatt belügyminiszter volt, Tibád Antal államtitkárral kidolgozta az első közigazgatási reformokat. Tisza Kálmánnal együtt ő is visszavonult a politikától. Több tudományos és emberbaráti egyesületnek volt az elnöke, így a Történelmi Társulatnak,

az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek, a Klotild-szeretelháznak s a Fehérkereszt-Egyesület Iolencházának. Irodalmilag is működött, bár kisebb arányokban. Régebben egy népszimfóvot is irt, mely a régi Népszínházban került színre.

* * *

Sulyos vesebaj gyötörte évek óta *Teleki Géza* grófot; az utóbbi időben annyira rosszabbodott a beteg állapota, hogy sürgős operáció vált szükségessé. *Summitzer* professzor múlt hó 23-án végezte az operációt, amely kitűnően sikerült; a beteg állapota annyira javult, hogy — környezetének kimondhatatlan öröme — szivarozva mekedtázott is utólérhetetlen humorával, derűs kedélyével oszlatta el óvólelkű komor aggodalmait. S jónás — forai volt a javuláshoz fűzött remény-ér. Hirtelen rosszra fordult a főúr állapota és múlt hó 27-én, egy nappal 70-ik életévének betöltése előtt elhunyt. Holttestét a József-tér 7. szám alatti palotájában helyezték díszes ravatalra, amelyhez vasárnap és hétfőn állandóan zarándokoltak a főúr barátai és tisztelői. Az elhunyt özvegye, gróf *Teleki Géza* nőül. *Murattó Iréne* és fia, gróf *Teleki Pál* előtt személyesen és táviratil g számosan fejezték ki részvétüket. A többzere meő részvéttáviratok közül legelsőnek vasárnap kora reggel a király következő kondoleáló sorai érkeztek az elhunyt fiához:

„Ö császári és apostoli királyi felsége mélységes sajnálattal értesült érdesatija elhunytáról és Méltóságodnak, valamint családja többi tagjainak benső, melet részvétét fejezi ki. Legfelsőbb parancsra — kabinetiroda.“

József főherceg és Augusztia főhercegnasszony a következő szövegő részvéttáviratot intézték a gúszbaborult családhoz:

„József főherceg ur és Augusztia főhercegnő ő császári és királyi felségük benső részvétüket méltóztattuk kifejezni. Gróf *Batthyány Tamás* szolgálattelvő kamarás.“

A temetés hétfőn délután 3 órakor ment végbe a József-tér 7. szám alatti gyászszobából. A gyászszertartást *Boromissza Tibor* szatmári püspök végezte fényes papi segédlettel. A temetési menet díszruhás rendőrök sorfala nyitotta meg, a koporsó két oldalán ho s u sorban egyenruhás bányászok haladtak égő bányalámpákkal. Azután az elhunyt barátai és tisztelői, a politikai és társadalmi élet kiválóságai következtek nagy számban. Ott voltak a végtisztoségen: *Sándor János* belügyminiszter, *Némethy és Horváth* belügyi államtitkárok, *Wlassics Gyula*, a közigazgatási bíróság elnöke, *Vasrik Gyula*, a Kuria másodelnöke, *Wekerle Sándor* volt miniszterelnök, az „Országos Köszinő“ küldöttségének az élén, továbbá *Szterényi József* volt államtitkár, *Furbaky István*, *Litschauer Lajos* a Bányászati és Kohászati Egyesület részéről, *Boda Dezső* dr főkapitány, *Sághy Gyula* és *Lachne Hugó* orsz. képviselők, *Bédy Tivadar* helyettes polgármester, *Hoitsy Pál*, *Marx János* Mav. elnökigazgató, *Horvánszky és Décsy Máv.* igazgatók, *Csáthó Ferenc* kuriai tanácselnök, a Hunnia Csónakázó Egyesület küldöttsége *Lisznyai Danó* Tihmér vezetésével, *Bárony János*, *Lovrich József*, *Morelly Károly*, *Kuzmik Pál* egyetemi tanárok, *Gerenday György*, *Hermann Ottó*, *Lázár Pál* dr, *Botzenhardt* főorvos, *Stettku Gyula* festőművész,

Bernáth István, az OMGE igazgatója, a Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársaság igazgatósága és tisztviselői *Szende* vezérigazgató vezetésével és még sokan mások.

Kőszénkutatósi engedély megszerzése.¹

Irta *Osváth Imre*, kir. táblabíró.

Erdély—Horvát—Szlavonország és az előbbi katonai végvidék kivételével Magyarország területén a kőszénbányászati az ideiglenes törvénykezési szabályok (országbirói értekezlet) végzései szolgálnak irányadóul, melyek szerint a kőszénbányászatra vonatkozó jogositványok általában a földbirtokos és a bányavállalkozó közti szerződési egyezkedésre alapítandók, ami más szóval azt jelenti, hogy a kőszénkutatósi, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogosultság felett a földtulajdonos rendelkezik.

Ennek dacára a kőszénkutatóra, kőszénbányanyitásra és a kőszénkiaknázására a földtulajdonosi minőség, vagy a földtulajdonos engedélye egymagában nem jogosít, mert ezen művelethez a bányahatóság engedélye is megszerzendő, mi bányarendőrségi és bányaipári tekintetek által van indokolva.

Említést érdemel, hogy a földtulajdonostól megszerzett kőszénkutatósi, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogosultság az 1886. XXIX. t.-c. 76. §. 3 ik pontja alapján kiadott 2819/1888. G. u. m. körendelet szerint a közönséges telekkönyvek és a telekkönyvi betétek B. lapján bekebelezhető (előjegyezhető) jogok közé lett sorozva² és hogy az ilyen bekebelezésnek vagy előjegyzésnek az a hatálya van, hogy a bekebelezett vagy előjegyzett jog a bányatörvényekben előirt feltételek mellett a földtulajdonos személyében történt változástól függetlenül érvényesíthető.

A dolog tehát úgy áll, hogy a bányahatóság részéről kőszénkutatóra vonatkozólag kiadott engedélynek és egyéb kőszénre vonatkozó bányászati adományoknak a földbirtokos beleegyezése nélkül érvény nem szereshető; mert a kőszén a földbirtok tartozékának van minősítve, (id. törvénykezési szabályok VII. rész) viszont a földbirtokosi minőség, vagy e földbirtokos engedélyezése alapján bányászati jogok, bányahatósági különös engedély nélkül nem gyakorolhatók, minél fogva a földbirtokos a birtoka alatt levő kőszénket kénye-kedve szerint ki nem aknáthatja, vagy a kiaknázást másnak korlátlanul meg nem engedheti, hanem úgy ő, valamint

¹ Ezen cikkben felelet foglaltatik a szerkesztőségünkhez juttatott következő kérdésre: „A kőszénkutatósi jogot, mely hatóságtól, miképpen kell kérni és a kőrvény minő okmányokkal szerelendő fel?“

² Feletőbb ajánlatos, hogy a földtulajdonostól kinyert kőszénkutatósi, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogot a jogositott a hivatott miniszteri rendelet alapján a telekkönyvbe (betétbe) bekebeleztesse; mert ez esetben a nyert jogosultság a telekkönyvi tulajdonossal szemben és esetleges birtokváltás esetén biztosítva leendő.

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, preciziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47

— Alapított 1791. —

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA Budapest,
VI. kerület, Teréz-körút 15. szám.

az, kinek részére a beleegyezési nyilatkozatot kiszolgáltatta, egyaránt kötelesek ugy a kutatási engedély, valamint a bányaadományt az illető bányahatóságnál (a kérdezett esetben az oravicai bányakapitányságnál) kieszközölni¹, az üzembem pedig a bányatörvény szabályaihoz alkalmazkodni.²

A bányahatósághoz (bányakapitányság) beadandó köszönkutatási (közönséges kutatás, turzás) engedély iránti kérvény sajátkezüleg irandó, (vagy ha meghatalmazott írja, meghatalmazás csatolandó), e kérvényben a folyamodó személyi viszonyai (születési hely, idő, állampolgári viszony, foglalkozás, vagyoni helyzet stb.) előadandók, a turzási tér pedig, melyre az engedelem kéretik, határozottan kijelölendő (közönséges kutatási engedély egész község határára is kérhető), valamint az illető község azon törvényhatóság, melyhez a község tartozik, megnevezendő.

A bányakapitánysághoz beadandó ezen kérvényhez a földtulajdonos nyilatkozatát és az illető ingatlan telekkönyvi kivonatát nem szükséges csatolni, mert a bányahatóság anélkül is mindig megadja a kutatási engedélyt,³ azonban az engedélyezésnek a kutatás megkezdése előtt a földtulajdonossal kell egyezéseket kötnie a kutatás foganatba vételének megengedése iránt, mi ha nem sikerül, a bányahatóságtól nyert kutatási engedély dacára a kutatás (turzás) meg nem kezdhető.

HAZAI HIREK.

A földgázzsakértők. Lapunk 35. számában megjelent „A földgázzsakértők“ című cikknek élénk visszhangja támadt a szakkörökben. Mindinkább beigazolódik álláspontunk helyessége, amely szerint az államnak, mint eladónak érdekeit ellenszakértőkkel kellett volna megvédeni s minthogy ez meg nem történt, a kész szakvéleményt kell magyar szakértőkkel felülvizsgáltatni.

Erre az álláspontra helyezkednek műszaki életünk kiválóságai is. Alább közöljük *Bánki Donát* műegyetemi tanárnak levelét, amelyet a kiváló professzor szíves volt lapunkhoz intézni:

Budapest, 1913. szept. 26.

A Bánya tekintetes szerkesztőségének

Budapest.

Érdeklődéssel olvastam lapjuk 35. számában megjelent „A Földgázzsakértők“ című cikket. Ez alkalommal van szerencsém egy, még 1911. év elején megjelent dolgozatomat ide mellékelve megküldeni, melyben elsőnek vetettem fel azt a kérdést, vajon lehetne-e és rentabilis volna-e a földgázt Budapestre vezetni.

Számításaim arra a meglepő eredményre vezettek, hogy a csővezeték árából, a kompressz-

zorok költségeiből és az üzemköltségekből összegezett költségek lényegesen attól függenek, hogy az egész vezeték hány szakaszra osztjuk, vagyis hány közbeeső kompresszor állomást veszünk fel. Az amerikai vezetékek ebből a szempontból mind elhibáztak, mert a szakaszokat kompresszortól kompresszorig tulságos nagyak vették fel, annyira, hogy a gáz kezdeti feszültségre krb. 25 atmoszféráról a következő állomásig krb. 5—6 atmoszférára esik. Az így megtervezett vezeték összköltségre több, mint kétszerese is lehet az olyan vezetékének, mint amelynél a kompresszor-állomások távolsága ugy van megállapítva, hogy a feszültség a kezdeti krb. 25 atmoszféráról csak mintegy 18 atmoszférára esik az állomások között.

Hogy az amerikaiak annyira hibásan készíthették vezetéseiket, abban találja magyarázatát, hogy nagyon elzárkóztak az elméleti tudástól és tisztán gyakorlati érzékükre alapították terveiket, ami ez esetben hamis irányba terelte őket. Az eredetileg hamis alapokon fejlődött ki a „gyakorlatuk“, amit nekünk, elméletileg magasabb képzett európaiaknak nagy hiba volna tőlük átvennünk.

Amikor számításaimnak eredményét a kormány megbizásából Amerikában tanulmányuton járt kollégámmal közöltem, nagy meglepetéssel vette ezt tudomásul és elmondta, hogy egy ottani csőfektető vállalkozó, mint nagy titkot, közölte vele, hogy rájött, miképpen lehetne a gázvezeték összköltségeit lényegesen redukálni: a feszültséget nem volna szabad annyira lecsökkenteni engedni, mint ahogy a jelenlegi vezetékeknel történik, azaz az állomásokat rövidebbekre kellene szabni. Az amerikai vállalkozót eszerint tapasztalati eredmények és gyakorlati megfontolások terelték arra a helyes utra, amelyet az elmélet kijelöl, azzal a különbséggel, hogy az elmélet módot nyújt a leggazdaságosabb csőméretek és kompresszor-állomás számok számítására is.

Az itt felhozottakkal csak erősíteni kívántam „A Bánya“ cikkelyének azt a felfogását, hogy óvatosan kell fogadnunk az amerikai szakértők számításait és saját jól felfogott érdekükben ellenőriznünk kell azokat.

Kiváló tisztelettel

Bánki Donát.

A Rimamurányi mérlege. A Rimamurány-salgótarjáni vasmű részvénytársaság szeptember 26-án megtartott igazgatósági ülésében előterjesztették és jóváhagyták az 1912—1913. üzletév mérlegét. A nyereség 12,168.986 korona 09 fillér, mely az előző évi 11,327.369 korona 58 fillérről szemben a múlt évről elővezetett 1,411.615 korona 43 fillér hozzáadásával 13,580.601 korona 52 fillérré emelkedik.

Az igazgatóság a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy az értékesükkenési tartalék javadalmazására és egyéb leírásokra összesen 2,500.000 koronát fordítsanak a tavalyi 2,262.506 koronával szemben, a fennmaradó 11,0 0.601 korona 52 fillérből a rendes tartalék-alap alapszabályszerű szaporítása s a jutalékok levonása után 600.000 koronát a külön tartalékalaphoz csatoljanak, a tisztii nyugdíjalapot 100.000 koronával és a munkástársládákat ugyancsak 100.000 koronával javadalmazzák és a 40,000.000 korona részvénytőkére minden 200 korona névértékű részvény után, ugy mint

¹ Lásd az 1862. szeptember 3-án 13.622. sz. alatt kelt mtr. rend. helyben hagyott utasítás 3. pont. Egyébiránt a bányahatóság engedélye mintegy az iparengedélyt van hivatalva pótolni (bányaiipar).

² Bányarendészeti szabályok.

³ Néha egész határra vonatkozólag kóretik kutatás; a kérvényező tehát felettébb sújtva lenne, ha a község összes telekkönyv-inek hiteles másolatát és az egyes tulajdonosokkal való egyezséget bemutatnia kellene; — másképp áll a dolog, ha zárt kutatmányt, továbbá bányamórtók vagy bányatelek adományát kéri valaki a bányahatóságtól; — ily esetben a földtulajdonos beleegyező nyilatkozatának és a telekkönyvi állásnak a bányahatóság részéről történendő figyelmen kívül hagyása számos bonyodalmakra adhat okot.

a múlt évben, 19 százalékos osztalékul 38 koronát fizessenek ki, a fennmaradó 1,520.323 korona 19 fillért pedig új számlára vezessék elő.

Bíró vezérigazgató a piaci helyzetről adott jelentésében kiemelte, hogy a július 1-én megkezdett folyó üzletév igen kedvezőtlen viszonyok között indult meg, amennyiben nemcsak a fogyasztásban észlelhető tetemes visszaesés, hanem a már a múlt üzletév második felében mérsékelt eladási árak a legutóbbi időben további jelentékeny csökkenést szenvedtek, ami első sorban a német verseny árszabásaira vezethető vissza. A piac további fejlődése az ország általános gazdasági viszonyainak és a külföldi piacoknak alakulásától függ s egyelőre nincs is kilátás kedvező fordulatra. A közgyűlést október 25-re fogják egybehívni.

A Hernádvölgyi magyar vasipar részvénytársaság szeptember 26-án megtartott igazgatósági ülésén a folyó évi június hó 30-án lezárt üzletév mérlegét terjesztették elő. A kifizetett passzív kamatok és megajtott leírások levonása után 3,500.272 korona 44 fillér nyereség mutatkozik a tavalyi 3,421.182 korona 13 fillérről szemben. Az igazgatóság határozatilag kimondotta, hogy a közgyűlésnek javasolni fogja, miszerint a 12,000.000 koronányi részvénytőke után — úgy, mint a múlt évben — 1,800.000 korona fizetessék ki tizenöt százalékos osztalékként, rendkívüli leírásokra és adótartalékokra 1,150.000 korona fordítassék a tavalyi 1,000.000 korona helyett, a tartalékalap 300.000 koronával javadalmaztassék és a jutalékokra fordítandó összeg levonása, valamint a munkástársaládának 75.000 koronával való javadalmazása után fennmaradó 316.302 korona 82 fillér új számlán vezetessék elő.

Látogatás a Bélaapátfalvi Portlandcementgyárban. Mult vasárnap egy technikusokból és építőiparosokból álló, 200 tagú társaság különvonaton Bélaapátfalvára utazott, az újjalag tetemesen kibővített portlandcementgyár tanulmányozására. A résztvevők a Bélaapátfalvi Portlandcementgyár igazgatósága, élén eörsi Balogh Brunó alelnökkel fogadta. A társaság megtekintette az óriási méretű és impozáns gyártelepet s a szakértők a legnagyobb elismerés hangján szóltak a gyár modern berendezéséről és gyártmányainak felülmúlhatatlan tökéletességéről. A gyár összes évi termelése most 16—18.000 vagonra rug. A kiváló vállalat a Magyar Bank érdekkörébe tartozik.

A „D. G. T.” szénmosó és villanytelepe. A „D. G. T.” az üszögi szénmosó és villanytelep üzeméhez szükséges vizet a siklósi csatornából fogja szivattyuzni. Az erre szükséges szivattyutelepeket a siklósi várhoz közel levő Lauber-féle réten építik, amelyet a D. G. T. már kisajátított. A szivattyutelep építkezési munkálatai máris megkezdődtek. A víz felpumpázására a szivattyuteleptől a szénmosó és villanytelepig csöveket fektetnek le. Viszont a szivattyutelep működésére szükséges villamos hajtóerőt földalatti kábelk segítségével az új villamostelepről akarják odavezetni. A kábel lefektetéséhez szükség van a társulatnak a kereskedelmi miniszter engedélyére, amit a miniszter csak az esetben hajlandó megadni, ha a D. G. T. igazolja, hogy az érdekelt telektulajdonosok beleegyeznek a kábel lefektetésébe. Ez ügyben a múlt hét folyamán tartották meg a helyszíni tárgyalást, amelyet a bányahatóság részéről Nyíró Béla kir. főbányabiztos, a politikai hatóság részéről pedig Oberhammer Antal rendőrkapitány vezettek. A bizottságban a D. G. T. részéről Gianone Virgil főfelügyelő, Fekete

Mihály ügyész, Grosz Ábris szászvári bányafőfelügyelő, mint bányaszakértő vettek részt. A bizottság az üszögi állomás várótermében gyülekezett, majd bejárta a szivattyutelepig vezető utvonalat és meghallgatta az érdekelt telektulajdonosokat, akiknek az az óhaja, hogy a társulat a kábel és a vízvezetéki csövek lefektetésére szükséges földrészeket sajátítsa ki.

A Budapestvidéki Kőszénbánya r. t. október hó 9-én Brüsszelben tartja rendez évi közgyűlését.

Adatgyűjtés a földgázforrásokról. A belügyminiszter valamennyi vármegye alispánjához leiratot intézett, amelyben felhívja őket, hogy utasítsák a vármegye összes járásainak főszolgabírait: tegyenek jelentést, hogy járasaik területén vannak-e, és ha igen, mily mérvű földgázforrások, esetleg történtek-e ilyenek felfedezése céljából kutatások?

A földgáz és a polgármesterek kongresszusa. A magyar városok polgármesterei szeptember 28-án és 29-én tartották meg Nagyváradon országos gyűlésüket. Az értekezletet a városbáza gyűléstermben nyitotta meg Bárczy István, a főváros polgármestere. A szokásos üdvözlések után a földgázról kezdtek tanácskozni s a fontos probléma megvitatása kimerítette a napirendet.

Elsőnek Bernády György dr. Marosvásárhely főispánja ismertette a kérdést rendkívül behatóan.

Az egész földgázkérdés komplexumára kiterjedő ismertetés felolvasása közel másfél órát vett igénybe. Elsősorban általánosságban ismertette a kérdést. Az amerikai példa előttünk van, — mondta, — ott alig van város, amely a lehető legintenzívebben ki ne használná a földgázt. Ezeknek a példáknak a nyomán kell nekünk is haladnunk, annál inkább, mert mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy felhasználhatjuk az ott szerzett tapasztalatokat anélkül, hogy az ottani rendszer hibáit is magunkévá kellene tennünk.

Ami speciálisan a hazai viszonyokat illeti, azt hiszi, hogy a földgázt elsősorban és főképpen Erdély számára kell hasznosítani. Egy egész országrész iparának a fellendülését jelenti a földgáz értékesítése és ennek érdekében mindent el kell követni. Ismétli, elsősorban Erdélyt kell kielégíteni és a megmaradó fölöslegből juttatni a többieknek és csak legvégül Budapestnek. Közben természetesen bővegesen voltak számadatok, amelyek a kérdés megvilágítását szolgálták és nem csekély okulást nyújtottak a hallgatóságnak.

A másfél óráig tartó nagyszabású, tudományos értékű felolvasás után az elnök szünetet adott.

Szünet után elsőnek a budapesti műegyetem hírneves tanára, Pfeiffer Ignác ismertette a maga szakvéleményét. Szerinte jogosult optimizmussal beszélni a kérdéstről és polemizált azokkal az újságikkal, melyek egyenesen megtévesztésre irányulnak és tendenciájuk nyilvánvaló. Beszélt az állam eddigi akciójáról, mely minden elismerést megérdemel. Az állam eddig közel hét és fél millió koronát költött a földgáz felkutatására. Ma már harminennyolc kútból nyerjük

KRAYE FÉLE
ROZSDAVÉDŐ
HIDFESTÉK.

KRAYE E. ÉS TÁRSA
CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓK
FESTÉK-KEZELÉSGYÁR
BUDAPEST (KRAYE FÉSTÉKUDVAR)
VI. Váci-ut 31.

a földgázt. Ennek a harmincnyolc kutnak a tartalma 800 millió köbméter évetként, ami igazán óriási érték, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy Amerika egész évi termése 14 milliárd köbméter. Pfeiffer ezután a földgáz ipari felhasználásáról és a földgáznak, mint az iparfejlesztésnek egyik igen jelentős tényezőjéről beszélt.

Pfeiffer Ignác után Hermann Miksa műegyetemi tanár beszélt. Hermann pompás előadó, színes, eleven előadása folyton ébren tartotta a talán lankadásnak indult érdeklődést. Mindenekelőtt rámutatott arra az aknamunkára, amelyet az amerikai olajtröszt folytat a magyar földgázakció ellen. Az olajtrösztnek eminens érdeke, hogy az egész akció lehetőleg diszkreditáltassék. Frappánsul és a szenzáció crejével hatott az a kijelentése, hogy az amerikai szakértők tulajdonképpen hazudoloznak és az amerikai kormány hamarabb és hibéből képet fog kapni az ügy igazi állásáról, mint a magyar kormány.

Ezután nagy tudományos apparátussal bizonyította, hogy a földgáz sikere abszolút bizonyos. Sokat foszogatik azt a kérdést, hogy mennyi időre elegendő a földgáz. Ennek kikutatására ma már biztos eszközeink vannak és bizonyos, hogy igen sok esztendőre biztosítani lehet vele a tengődő magyar ipar fejlesztését.

Az előadást többször szakította meg a helyeslés és elsőnek Bárczy polgármester gratulált az illusztris előadónak.

Becsey Antal gépészmérnök az előrehaladott idő miatt rövidre fogta előadását, de úgy is sok értékes anyagot tárt fel a hallgatók előtt. Feltétlenül szükséges, hogy az egész ország Dunáninnen részére kiterjedő halozat létesüljön. Ennek költségei 150 millió koronát tesznek ki. Az ország évi gázszükséglete másfél milliárd köbmétert tesz ki és ez bőségesen behozza a csőhalozat költségeit.

A földgázvezeték megszámlálhatatlan előnyeiről beszél ezután és annak a reményének adott kifejezést, hogy a kongresszus a maga tekintélyével siettetni fogja a kérdés megoldását.

Végül Ripka Ferenc, a budapesti gázgyár igazgatója reflektált az összes felszólalásokra rendkívül értékes és magvas beszédben. Kizárólag Budapest szempontjából tekinti a kérdést. Polémizált Bernádyval, aki első sorban Erdély szükségleteit óhajtja kielégíteni. Ezt a kérdést nem lehet ebből a szempontból felfogni. Budapestnek közömbös az is, hogy ki hozza a gázt, csak hozza. Ha megfelelő árban hozza az idegen, ő tőle veszik meg. Mindenestre kívánatos volna, ha állami pénzen lehetne realizálni ezt a nagy-szabású tervet. Kifejtette még azt is, hogy sürgősen

kell elvégezni a szükséges tonnivalókat, mert Budapest legfeljebb jövő év őszéig várhat.

Több felszólalás nem lévén, Bárczy polgármester a vitát berekesztette és elfogadottnak jelentette ki a következő határozati javaslatot

1. A magyar városok kongresszusa által összehívott országos értekezlet az erdélyi földgáz kihasználására csak oly megoldást tart helyesnek, amely a kihasználásnak minden közvetett és közvetlen hasznát az ország közgazdasága részére köti le.

2. Tekintettel arra, hogy a földgáz legtermészetesebb fogyasztópiaca a magyar városokból alakul ki, a magyar városok szükségesnek tartják, hogy az állam mint termelő és a városok mint fogyasztók között való üzleti kapcsolatot minden idegen közvetítés mellőzésével, közvetlen legyen.

3. Az országos értekezlet felkéri a magyar városok kongresszusának állandó bizottságát, hogy szakértőket bevonásával a most megállapított elvek alapján a további intézkedéseket sürgősen tegye meg.

Magyar trachitművek r.-t. (Miskolc) cég alatt 100.000 korona alaptőkével új vállalat alakult Miskolcon. Az igazgatóság tagjai: Tarnay Gyula dr., Kormos Géza dr., Neumann Adolf, Neumann D. Sándor, Weiskopf Adolf és Virág Rezső.

Cégjegyzési hírek. Berndorfi fémárugyár Krupp Arthur. Fióktelep Budapest. Huetter Alfréd berndorfi lakosnak a már bejegyzőve levő Ascher Arthur, Ahlers Károly, Hoffmann Richard, Metzdorf György és Dörflinger Károly cégvezetők bármelyikével való együttes cégvezetői jogosultsága bejegyeztetett. — Magyar-Horvát Aszfalt r.-t. Az 1913. évi július hó 3. napján tartott rendes közgyűlés által elhatározott alapszabálymódosítás és ezen módosított alapszabályok alapján a horvát nyelvű cégszöveg bejegyeztetett. — Első Magyar Fémöntőgyár r.-t. Főtelep Pezsonyligetfalu. Radó Viktor cégjegyzési jogosultsága megszűnt.

Templomot építenek Komlón, illetve még csak akkor építeni tudvalevő, hogy Komlón állami szénbányák vannak és a község lakossága főképpen bányászokból áll. Szegény emberekből tehát, kik a maguk erejéből nem képesek a templomot felépíteni. A templomépitő bizottság most körlevelek útján hívja fel a közönséget s egyúttal a bányásztársakat is, hogy nemcsak feladatában adományaikkal támogassák és lehetővé tegyék a katolikus templom felépítését. Az adományok a templomépitő bizottságnak Komlóra küldendők.

Új cementárugyár. Megemlékeztünk már arról, hogy a Budapest-vidéki köszénbánya részvénytársaság cementgyár létesítését tervezi. A vállalat Pilisszentiván mellett, köszénbányái közelében, egy márgatelepre szerzett opciót.

K K K

AKTIENGESELLSCHAFT **KÜHNLE, KOPP & KAUSCH** FRANKENTHAL-PLATZ

TURBO

FÚVÓK
KOMPRESSOROK
VENTILÁTOROK

Vezérképviselet: Faber és Erdélyi ökl. gépészmérnök Budapest, V., Wahrmann-utca 13
műszaki irodája :::: Telefon: 5-32

K K K

Szerencsétlenségek. Bodajki tudósítónk jelenti: Hatalos végű szerencsétlenség történt a bodajki kőbányában. *Varga Mihály* vállalkozó dinamitrobbantást akart végezni, a lyukat megfurta s a dinamitot lefojtotta. A gyújtózsín azonban nedves volt, a töltés nem robbant fel; Varga erre két társával ki akarta kaparni a töltést s e közben megsértette a gyutacsot, mire felrobbant a dinamit. Varga másnap belehalt sebeibe, két társának állapota életveszélyes.

A *borpataktelepi* bányában folyó hó 25-én egy súlyos kődarab esett *Molesán Antal* 18 éves bánya munkájára és nyomban megölte. A megöltét vizsgálat szerint Molesán Antal saját vigyázatlanságának lett áldozata.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A német szénpiac. A Ruhrvidék szénpiaca az utóbbi hónapokban lanyhán indult. Az üzlet annyival is inkább csendes volt, mert a belföld szükséglete a lanyha irányzatra való teki tettel, szűk határokat között mozgott. Az ekként beállott csökkenést azonban helyrebillentette a kivitel, amely jóval élénkebb volt, mint a megelőző hónapban. A szén és briquet elszállításában nem történt változás. A pirszén forgalma kedvezőtlen volt, mert a kohók keveset hozattak.

A Duisburg-ruhrorti kikötőkből kevés szállítmány indult utnak, mert a fogyasztók egyelőre bőségesen el vannak látva szénvel. Ez különösen a felsőrajnai rakodóhelyekre nézve áll, amelyek raktárai annyira tele vannak, hogy a napi szükségleten túl is képesek az igényeket kielégíteni. A Rajna vizállása a hajózásra nézve állandóan kedvező, de tekintettel a meleg idő árasra, valószínű, hogy a legközelebbi időben spadás fog beállni s a hajók mozgását korlátozni fog kelleni. A hónap utolsó hetében a tartós kőd nagyon kedvező hatással volt a hajózásra s különösen a kirakodás körül okozott sok bajt.

A horganypiacról. Breslauer je'ontések szerint a fogyasztás a kartelláraknak június 30-án 42 már ára történt leszállítása után július havában élénkebben kezdte vásárolni a nyers horganyt. A kartell által megállapított fenti ár a július, augusztus és szeptember havi szállításokra mondották ki érvényesnek, míg az október és november havi szállításokat már 0.25 márkával jegyezték. Igen jelentékeny kitételek jöttek létre s különösen Angolország vásárolt sokat. Július 11-én azonban új áremelés következett be, úgy hogy ez időponttól a nyers horganyért 42.50 márkát, augusztusra 42.75 márkát, szeptemberre 43 márkát, októberre 43.25 márkát és novemberre 43.50 márkát követelt a kartell q-ként. A finomított horgany ára 1 márkával volt drágább.

Németország kivitelezése év első felében 46.256 tonnára rugott a megelőző év hasonló időszakának 40.472 tonnájával szemben; a behozatal pedig ugyanakkor 26.929 tonnát tett ki a megelőző év hasonló időszakának 22.913 tonnájával szemben. A kivitel értéke 1913. év első felében 23.879.000 márkára, 1912.

év első felében 19.987.000 márkára rugott; a behozatal pedig 14.542.000, illetve 12.373.000 márkát tett ki. A fenti mennyiségből Nagybritánia 15.304 (13.745), Magyarország és Ausztria 13.542 (12.845), Oroszország 7458 (6375), Norvégia 4077 (3341), az Északamerikai Egyesült-Államok 1496 (50), Japán 249 (951) stb. tonnát kaptak.

A horganybádóg árát a kartell július havában háromszor változtatta és pedig 1-én és 15-én 3-3 márkával leszállította, minek folytán élénk forgalom fejlődött ki. Július 26-án 1 márkás áremelés következett. Jegyzések: 55.75-58.25 márka mennyiség és minőség szerint.

A horganypor kereslete normális volt. Árak 10 tonna átvétele mellett 45.65-46.— márka q-ként fob Stettin.

Az osztrák Mannesmann-művek kedvezményes tarifájáról következőket olvassuk az *egeri* kereskedelmi kamara évi jelentésében

A vasuti tarifa díjtételeinek felemelése a komotau Mannesmann művek forgalmát kedvezőtlenül befolyásolta az előző évben. A szállítási kedvezmények megszüntetése miatt a vállalat kiszorult a galiciai piacról, ahol német birodalmi cégek, elsősorban a Bismarckhütte vetette meg a lábát. A komotau gyár kedvezőtlen földrajzi fekvésénél fogva azonban a német cégek nemcsak Galiciában, hanem Morvaországban, Sziléziában, Alsó-Ausztriában, sőt Csehország egyes részeiben is sikeresen konkurrálhatnak a Mannesmann-gyárral, mert a német vasutak a legmesszebbmenő kedvezményekkel könnyítik meg a német termékek kivitelét. Ezzel szemben a Mannesmann-gyár irányu beadványait az osztrák vasutigazgatóságok kedvezőtlenül intézik el.

Petroléum Sziciliában. Sziciliában, Nicosia közelében — mint ismeretes — petroléumforrások vannak. Eddig nem tulajdonítottak nagy fontosságot ennek, mert az olasz kapitalistáknak kétségük volt aziránt, hogy jövedelmező volna az zembévtel. Most azonban Camerana professzor egy angol csoporttal újabb furásokat végzett a kormány támogatásával és Nicosia mellett tényleg sokatigérő forrásokra akadt. Ha ez való, úgy a kis földközi szigetnek nagy jövőt jósolhatunk.

✂ DEUTSCHER BERICHT. ✂ INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Graf Géza Teleki. Der Präsident des Landesverbandes der ungarischen Berg- und Hüttenleute *Graf Géza Teleki* ist im Alter von 70 Jahren, am Vorabend seines Geburtstages, gestorben. Ein schweres Nierenleiden plagte den Grafen schon seit Jahren und verschlimmerte sich derart, dass man zu einer Operation schreiten musste. Die Operation

Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

gelang glänzend, indes waren noch andere Komplikationen eingetreten, die den bekannten Operateur, Professor Sumnitzer das Schlimmste befürchten liessen. Wol kehrten die gute Laune und der Humor des Patienten zurück, so dass sich die am Krankenlager weilenden Angehörigen schon der Hoffnung hingaben, dass sich der Zustand des Grafen dauernd bessern würde. Leider aber sollte Professor Sumnitzer mit seinen Befürchtungen, dass das Leben des Grafen nur noch nach Tagen zu zählen sei, Recht behalten. Am 27. September erlöste der Tod den Grafen von seinem Leiden. Graf Géza Teleki, der im Kabinette Koloman Tisza Minister war und auch ein Abgeordnetenmandat besass, zog sich nach dem endgültigen Sturze des Ministerpräsidenten Koloman Tisza von der Politik zurück, um fürderhin sein reiches Wissen und Können der aufstrebenden ungarischen Industrie zu widmen. Mit besonderer Liebe hing er an dem Bergwesen, dessen Entwicklung er mit wachendem Auge verfolgte. Das grosse Interesse an dem Bergbau datiert aus seiner Jugend, die er in der alten ungarischen Bergwerksstadt Nagybánya verbrachte. Vor seinem Tode äusserte er sich dem verantwortlichen Redakteur der Verbandszeitschrift gegenüber, dass er mit Rücksicht auf sein Alter und Leiden das Ehrenamt des Präsidenten niederlegen wolle und bemerkte, dass es sein Lieblingswunsch sei, wenn zu seinem Nachfolger der gewesene ungarische Ministerpräsident und Finanzminister *Alexander Wekerle* gewählt würde, da er diesem ersten Volkswirtschaftler Ungarns, der überall geschätzt und geachtet wird, sein volles Vertrauen entgegenbringe und davon überzeugt sei, dass man für diesen Platz keinen besseren und brauchbareren Mann finden könne. Graf Géza Teleki, dessen Tod das ganze Land in tiefe Trauer versetzt hat, war auch Vorsitzender des Aufsichtsrates der Ungarischen Allgemeine Kohlenbergbau-Aktiengesellschaft. Die Teilnahme an diesem für das ganze Land unersetzlichen Verluste ist eine allgemeine und aufrichtige.

Das Ministerium des Innern und das Erdgas. Das Ministerium des Innern hat an sämtliche Komitate des Landes einen Erlass gerichtet, dass ihm von jedem Erdgasvorkommen sofort Bericht erstattet wird, damit die Behörde in der Lage ist, unverzüglich Fachexperten zu entsenden, die die Sache prüfen.

Die Donaudampfschiffahrtgesellschaft, die in Úszög eine Kohlenwäscherei sowie elektrische Zentrale errichtet, wird das zu dem Betriebe erforderliche Wasser aus dem Siklóser Kanale pumpen lassen. Die neuen grossen Pumpenanlagen werden in der Nähe der Siklóser Mauth, auf der sogenannten Lauberwiese, die zu diesem Zwecke von der Gesellschaft bereits gemietet wurde, zur Aufstellung gelangen. Ferner beabsichtigt die Gesellschaft durch das gemietete Gebiet eine Kabelleitung zu legen, wozu aber das Handelsministerium nur dann seine Bewilligung gibt, wenn die Gesellschaft dazu von allen interessierten Grundpächtern die Erlaubnis erhält. In dieser Angelegenheit fand dieser Tage in Úszög eine Besprechung und Besichtigung statt, wobei die Grundpächter die Meinung vertraten, dass die Gesellschaft die benötigten Grundstücke käuflich erwerben möge, worüber aber eine Entscheidung noch nicht gefällt wurde.

Rima-Murányer Salgótarjánier Eisenwerks-Aktiengesellschaft. In der am 25. v. M. abgehaltenen Direktions-

sitzung der Rima-Murányer Salgótarjánier Eisenwerks-Aktiengesellschaft wurde die Bilanz für das Betriebsjahr 1912—13 vorgelegt und genehmigt. Der Gewinn beträgt K 12,168.186 gegen K 11,327.369 im Vorjahre und erhöht sich zuzüglich des Vortrages aus dem Vorjahre auf K 13,580.601. Nach Dotierung der Wertermässigungsreserve und Vornahme weiterer Rücklagen im Gesamtbetrage von 2 und halb Millionen Kronen hat die Direktion beschlossen, der Generalversammlung den Antrag zu stellen, von den sonach resultierenden K 11,080.601, abzüglich der statutarischen Dotierung des ordentlichen Reservefonds und der Tantiemen, nach Zuführung von K 600.000 an den Spezialreservefonds, der Zuwendung von K 100.000 an den Pensionsfonds der Beamten und K 100.000 an die Bruderlade, eine 19 prozentige Dividenden = K 38 wie im Vorjahre zu verteilen und die verbleibenden K 1,502.323 auf neue Rechnung vorzutragen. Ueber die Marktlage wurde vom Generaldirektor Biró berichtet, dass das laufende Geschäftsjahr unter den ungünstigsten Verhältnissen eingesetzt hat. Die weitere Entwicklung ist von den allgemeinen Wirtschaftsverhältnissen des Inlandes und von der Gestaltung der ausländischen Märkte abhängig. Die Generalversammlung wurde für den 25. Oktober einberufen werden.

Hernadtaler Eisenindustrie Gesellschaft. Der Direktionsrat der Hernadtaler Eisenindustrie-Gesellschaft stellte die Bilanz für das mit 30. Juni abgelaufene Geschäftsjahr fest. Der erzielte Gewinn beträgt nach Abzug der Ausgaben für bezahlte Passivzinsen und Abschreibungen K 3,500.272 gegen K 3,421.182 im Vorjahre. Die Direktion beschloss, eine 15 prozentige Dividende gleichwie Vorjahre Verteilung zu bringen.

(11/8766)

